

FITXA IDENTIFICATIVA**DADES DE L'ASSIGNATURA**

Codi: 34460
Nom: Història de la medicina i documentació
Cicle: Grau
Crèdits ECTS: 6
Curs acadèmic: 2025-26

TITULACIONS

Titulació	Centre	Curs	Període
1204 - Grau en Medicina	Facultat de Medicina i Odontologia	2	Segon quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
1204 - Grau en Medicina	Historia	BÀSICA

COORDINACIÓ

BERTOMEU SANCHEZ JOSE RAMON

VIDAL INFER ANTONIO MARTÍN

RESUM

L'assignatura té com a objectiu el coneixement històric raonat, crític i fundat de la significació actual de la ciència i la pràctica mèdiques, i ofereix una visió contextualitzada dels problemes actuals de la salut, la malaltia i l'assistència mèdica. Persegueix que l'estudiant reconega els elements que donen cohesió i configuren la identitat actual de la professió mèdica com a resultat d'un procés històric, que entenga la ciència mèdica com un coneixement en construcció, sotmès a ràpids i incessants canvis, i que pugui analitzar els reptes i les oportunitats de la medicina i la sanitat del segle XXI. Es proposa que l'estudiant siga capaç d'utilitzar els sistemes de cerca i recuperació de la informació científica biomèdica, que reconega els principis de la medicina basada en l'evidència científica i les seues fonts d'informació, que sàpiga utilitzar la literatura científica i valorar críticament la informació considerant el rol que pot exercir la utilització de la intel·ligència artificial en este procés, comprega els principis del mètode científic i els factors que configuren la investigació científica.

CONEIXEMENTS PREVIS**RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ**

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

No són necessaris altres coneixements específics previs que els de l'estudiant universitari general.

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENTATGE

-

Capacitat de crítica i autocrítica.

Capacitat per comunicar-se amb col·lectius professionals d'altres àrees.

Capacitat per treballar en equip i per relacionar-se amb altres persones del mateix o distint àmbit professional.

Comprendre i interpretar críticament textos científics.

Conèixer, valorar críticament i saber utilitzar les fonts d'informació clínica i biomèdica per a obtenir, organitzar, interpretar i comunicar la informació científica i sanitària.

Conèixer, valorar críticament i saber utilitzar les tecnologies i les fonts d'informació clínica i biomèdica per obtenir, organitzar, interpretar i comunicar informació clínica, científica i sanitària.

Conèixer els fonaments legals de l'exercici de la professió mèdica. Consentiment informat. Confidencialitat.

Conèixer els principis del mètode científic, la investigació biomèdica i l'assaig clínic.

Conèixer i manejar els principis de la medicina basada en l'evidència (millor).

Conèixer la història de la salut i la malaltia. Conèixer l'existència i els principis de les medicines alternatives.

Conèixer les organitzacions nacionals i internacionals de salut i els entorns i condicionants dels diferents sistemes de salut.

Considerar l'ètica com a valor primordial en la pràctica professional.

Desenvolupar la pràctica professional respecte a altres professionals de la salut, adquirint habilitats de treball en equip.

Desenvolupar la pràctica professional respecte a l'autonomia del pacient, a les seues creences i cultura.

Establir una bona comunicació interpersonal que capacite per a dirigir-se amb eficiència i empatia als pacients, als familiars, mitjans de comunicació i altres professionals.

Organitzar i planificar adequadament la càrrega de treball i el temps en les activitats professionals.

Reconeixement de la diversitat i multiculturalitat.

Reconèixer les pròpies limitacions i la necessitat de mantenir i actualitzar la seua competència professional, prestant una importància especial a l'aprenentatge de forma autònoma de nous coneixements i tècniques i a la motivació per la qualitat.

Saber fer una exposició en públic, oral i escrita, de treballs científics i/o informes professionals.

Saber manejar amb autonomia un ordinador personal, usar els sistemes de cerca i recuperació de la informació i conèixer i manejar els procediments de documentació clínica.

Saber valorar els factors de risc i prevenció de la malaltia. Reconèixer els determinants de salut de la població. Indicadors sanitaris.

Ser capaç de formular hipòtesis, recollir i valorar de forma crítica la informació per a la resolució de problemes, seguint el mètode científic.

Tener capacitat de treballar en un context internacional.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. HISTÒRIA DE LA MEDICINA

Bloc 1. Malalties

1. Salut i malaltia.
2. Epidemiologia històrica.
3. Biografies de malalties.

Bloc 2. Circulacions

4. Medicina en societats no europees.
5. Medicina hipocràtica i galènica des de l'Antiguitat fins a l'Edat mitjana.
6. La medicina, la *¿*revolució científica*¿* i la primera globalització dels segles XVI i XVII

Bloc 3. Sabers

7. Cos humà
8. Vida.
9. Ment

Bloc 4. Pràctiques

10. Prevenció. Higiene i salut pública.

11. Diagnòstic. Signes clínics i tecnologies mèdiques.
12. Tractament. Cirurgia, terapèutica i indústria farmacèutica.

Bloc 5. Espais

13. Espais domèstics i clíniques
14. Hospitals
15. Laboratoris

2. DOCUMENTACIÓ MÈDICA

16. La professió mèdica en el context de la societat de la informació i la comunicació. Necessitats i usos de la informació en medicina.
17. Intel·ligència artificial generativa: una nova forma d'accés a la informació en relació amb les activitats professionals i d'investigació.
18. Característiques de les fonts d'informació científica en medicina: fonts primàries i fonts secundàries.
19. Fonts primàries d'informació científica I. Característiques de les revistes científiques.
20. Fonts primàries d'informació científica II. El procés de revisió per parells, l'accés obert i la ciència oberta.
21. Fonts primàries d'informació científica III. L'article científic.
22. Fonts secundàries per a la recuperació de la informació. Bases de dades bibliogràfiques i fonts d'informació biomèdiques en castellà.
23. Fonts secundàries per a la recuperació de la informació. Bases de dades bibliogràfiques especialitzades en literatura biomèdica (PubMed/MEDLINE i EMBASE).
24. Fonts secundàries per a la recuperació de la informació. Bases de dades bibliogràfiques multidisciplinars de cites (WOS i SCOPUS) i cercadors acadèmics (Google acadèmic).
25. La medicina basada en l'evidència científica. Principis i fonts d'informació primària.
26. La medicina basada en l'evidència científica. Bases de dades per a la recuperació selectiva.

3. PRÀCTIQUES

PRÀCTIQUES de DOCUMENTACIÓ A L'AULA D'INFORMÀTICA

1. Web de la biblioteca de la Universitat de València.
2. Revistes mèdiques (electròniques) i els seus continguts.
3. Anàlisi de les característiques d'un article d'investigació.
4. Recuperació d'informació científica mèdica bibliogràfica en PubMed/Medline.
5. Busca en la base de dades Web of Science.
6. Busca en la base de dades Cochrane Plus i anàlisi d'una revisió sistemàtica.

SEMINARIS D'HISTÒRIA DE LA MEDICINA

El programa de seminaris està organitzat al voltant de diversos tipus de fonts emprades en història de la medicina: textos clàssics (impresos o manuscrits), publicacions periòdiques (premsa i revistes de divulgació) entrevistes (història oral), fonts materials (instruments) i mitjans audiovisuals (fotografia, cinema, ràdio, televisió). Els seminaris tractaran temes semblants als exemples esmentats a continuació:

1. Fonts escrites (a): anàlisi de textos impresos clàssics o fonts d'arxiu.
2. Fonts escrites (b): premsa i obres de divulgació.
3. Fonts materials: instruments mèdics i museus.
4. Fonts audiovisuals: cinema i documentals mèdics
5. Fonts orals: entrevistes d'història oral i biografies mèdiques.

TUTORIES REGLADES

Presentació i discussió d'un treball.

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Tutories	4,00
Teoria	33,00
Seminari	11,00
Aula informàtica	12,00
Total hores	60,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	5,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	20,00
Estudi i treball autònom	20,00
Preparació de classes	20,00
Preparació d'activitats d'avaluació	15,00
Resolució de casos pràctics	10,00
Total hores	90,00

METODOLOGIA DOCENT

Classes teòriques

Metodologia d'ensenyament i aprenentatge: exposició a càrrec del professor, amb eventual participació dels estudiants.

Pràctiques d'informàtica

Metodologia d'ensenyament i aprenentatge: adquisició d'habilitats en l'ús d'instruments de mesura i en processament dels resultats, relatius als continguts del programa.

Seminaris

Metodologia d'ensenyament i aprenentatge: intercanvis personals entre els assistents sobre temes complementaris, exercicis numèrics i contribucions orals o escrites dels estudiants.

Tutories reglades

Metodologia d'ensenyament i aprenentatge: entrevista personal amb els estudiants implicats o consulta electrònica (a través d'Aula Virtual, correu electrònic, blogs, etc.).

S'incorporarà la perspectiva de gènere, el respecte a la diversitat i els objectius de desenvolupament sostenible (ODS) a la docència, sempre que siga possible.

AVALUACIÓ

Part d'Història

Part d'Història de la medicina: 50% de la qualificació final. Avaluació teòrica: 60% de la qualificació d'aquesta part de l'assignatura. Es realitzarà mitjançant una prova escrita que constarà de cinc preguntes de desenvolupament, entre les quals l'estudiant n'haurà de triar tres per a contestar. Avaluació pràctica: 40% de la qualificació d'aquesta part de l'assignatura. Es realitzarà mitjançant l'avaluació de les diferents activitats pràctiques dutes a terme durant el curs i indicades en la guia docent.

Part Documentació Mèdica

50% de la qualificació final.

Avaluació teòrica: 60% de la qualificació d'aquesta part de l'assignatura.

Es realitzarà mitjançant examen de 30 preguntes amb resposta múltiple. Criteris de qualificació: Per cada 3 preguntes contestades erròniament es restarà 1 de les encertades. Les respostes en blanc no resten.

Avaluació pràctica: 40% de la qualificació final dividit en: 1) avaluació de les pràctiques (20%) realitzades al

llarg del curs i 2) realització d'un supòsit pràctic (20%) el dia de l'examen teòric. Excepte aquelles pràctiques concebudes per a ser resoltes mitjançant la intel·ligència artificial generativa o en les quals es declare explícitament en l'enunciat de la mateixa que es permet la seua utilització, es desaconsella l'ús d'estes ferramentes, ja que impedeixen conèixer si s'han adquirit els coneixements i les competències necessàries per a la realització de l'examen final i poder superar l'assignatura. Consultar qualsevol dubte amb el professorat responsable.

Qualificació final de l'assignatura

a) Per a aprovar l'assignatura, a més d'obtindre com a mínim un 5 (sobre 10) com a suma de les qualificacions de totes dues parts (Història de la Medicina i Documentació Mèdica), s'haurà d'obtindre almenys una qualificació de 2 (sobre 5) en cadascuna d'elles.

b) Es guardarà per a la segona convocatòria la nota que haja sigut igual o superior a 3 (sobre 5) en qualsevol de les parts. No es guarden qualificacions per a altres cursos acadèmics. L'assistència a les sessions pràctiques és obligatòria. La no assistència injustificada a més d'un 20% d'aquestes suposarà la impossibilitat d'aprovar l'assignatura.

L'assistència a les activitats pràctiques és obligatòria. Es considera que l'estudiant complix amb este requisit si ha assistit a un mínim del 80% d'estes activitats i ha justificat adequadament la impossibilitat d'assistir a les sessions restants per la concurrència d'una causa de força major. Serà imprescindible complir amb este requisit per a aprovar l'assignatura.

Es recorda als estudiants la importància de realitzar les enquestes d'avaluació a tot el professorat de les assignatures del grau.

BIBLIOGRAFIA

BÀSICA

Història:

- Barona, J.L. (coord.) (2023). Manual de Historia de la Medicina. València, Tirant lo Blanch.
- Bertomeu Sánchez, J.R.; Gil, J. (eds) (2022-2025) Saberes en acció: Una nueva historia de la ciencia, la tecnología i la medicina. <https://sabersenaccio.iec.cat/>
- Bynum, W. F. (2008). History of Medicine: A Very Short Introduction. Oxford: Oxford University Press.
- Duffin, J. (2021). History of Medicine: a scandalously short introduction. 3rd ed. Toronto, Toronto Univ. Press. (trad. cast. 2 ed. Madrid, Melusina, 2018).
- López Piñero, J.M. (2000). Breve Historia de la Medicina. Madrid, Alianza Editorial.
- Laín Entralgo, P. (ed.) (1998). Historia Universal de la Medicina. Barcelona, Ed. Masson, CD Rom.

Documentació:

- Borreda, E. S., Gabandé, F. F. (2013). Búsquedas bibliográficas en bases de datos + StudentConsult en español: Primeros pasos en investigación en ciencias de la salud. Elsevier Health Sciences.
- Day, R. A. (2005). Cómo escribir y publicar trabajos científicos. 5ª ed. Organización Panamericana de la Salud.
- Jiménez Villa, J. et al. (2010). Publicación científica Biomédica: cómo escribir y publicar un artículo de investigación. Barcelona, Elsevier.
- López Piñero, J.M. (2000). Breve Historia de la Medicina. Madrid, Alianza Editorial.
- Pino Casado, R., y Martínez-Riera, J.R. (2022). Manual para la elaboración y defensa del trabajo fin de grado en ciencias de la salud. 2ª ed., Elsevier.
- Universitat de València, Biblioteca de Ciències de la Salut ¿Pelegrí Casanova¿ (2023, Mayo 11). Guia temàtica grau Medicina. <https://uv-es.libguides.com/medicina>
- Recursos e-Salut: ClinicalKey Student Medicina, Odontologia y Enfermería [<https://uv-es.libguides.com/RecursosSalut>] Acces Medicina [https://uv-es.libguides.com/Access_Medicina] Médica Panamericana [https://uv-es.libguides.com/Medica_Panamericana]

COMPLEMENTÀRIA

Història:

- Bynum, W.F.; Porter, R. (eds.) (2013). Companion Encyclopedia of the History of Medicine. New York, Routledge.
- Cooter, R., (ed.) (2021) A Cultural History of Medicine. New York, Bloomsbury Academic.
- Duffin, J. (2021) History of Medicine: A Scandalously Short Introduction. 3rd edition. Toronto, Toronto Univ. Press, 2021.
- Elmer, P. (ed.) (2004). The Healing Arts: Health, Disease and Society in Europe, 1500-1800. Manchester: Manchester University Press-The Open University.
- Ferragud, C. et al. (2017). Documentación y metodología en Ciencias de la Salud. Valencia: Nau Llibres.
- Jackson, M., (ed.) (2011) The Oxford Handbook of the History of Medicine. Oxford Handbooks. Oxford, OUP.
- Jackson, M, (ed.) (2018). A Global History of Medicine. Oxford, United Kingdom: OUP.
- Johannisson, K. 2006. Los signos: el médico y el arte de la lectura del cuerpo. Primera edición, 2006. Madrid: Melusina.
- Kiple, K.F. (ed.) (1993). The Cambridge World History of Human Disease. Cambridge.
- Nutton, V. (2013). Ancient Medicine. London, Routledge.
- Nutton, V. (2022). Renaissance Medicine: A Short History of European Medicine in the Sixteenth Century. London; New York.
- Brunton, Deborah (ed.) (2004). Medicine Transformed: Health, Disease and Society in Europe, 1800-1930. Manchester: University of Manchester Press-The Open University.
- Porter, R. (1996). The Cambridge Illustrated History of Medicine. Cambridge: University Press.
- Porter, R. (1999). The Greatest Benefit to Mankind: A Medical History of Humanity. New York; W. W. Norton.
- Porter, R (2003). Breve historia de la medicina: las personas, la enfermedad y la atención sanitaria. Madrid: Taurus.

- Rosen, G. (2015) A History of Public Health. Revised expanded edition. Baltimore: Johns Hopkins University Press.
- Snowden, F. M. (2020) Epidemics and Society: From the Black Death to the Present. New Haven: Yale University Press.